

PROVOCATIO

En flervetenskaplig tidskrift om mänskliga rättigheter

Title:	Utvecklingsbegreppets komplexitet. En begreppsanalytisk jämförelse av utvecklingsbegreppets definition och innebörd utifrån Martha C. Nussbaums teoretiska ramverk och FN:s post-2015-rapport		
Author(s):	Elin Frisk		
Language:	Swedish		
Keywords:	Utveckling, Martha C. Nussbaum, Sally Haslanger, FN, utvecklingsmålen, post-2015 debatten		
Journal:	Provocatio	Pages	41-53
Year:	2016	ISSN:	2002-1631 (on-line), 2002-164X (print)
Issue:	2	Web:	http://journals.lub.lu.se/index.php/prvc/index

ABOUT PROVOCATIO

Provocatio is published by Human Rights Studies at Lund University (www.mrs.lu.se). Human Rights Studies is part of the Department of History and offers a Bachelor programme and a Phd programme in human rights studies.

Provocatio aims to be a forum for critical and constructive analysis of and debate on human rights. Human rights can be many things: a legal system of principles and rules, a political language, an international practice, a philosophical idea, and a conflicting and evasive historical tradition. Human rights can serve as tools of resistance against oppression, but also as a rhetorical veneer for propaganda. Human rights are a phenomenon that needs to be studied in all this complexity.

The journal has developed out of *Skriftsamling i mänskliga rättigheter*, which was published in seven volumes from 2010 to 2014. Like that earlier publication, *Provocatio* is primarily an opportunity for students to get published. Most of the articles in *Provocatio* are shortened, revised versions of essays and theses by students on the Bachelor programme in Human Rights Studies at Lund University. The journal also welcomes submissions from Phd-students and researchers, as well as students on other study programmes.

The journal is not committed to any political or theoretical position, only to the potential of critical analysis. We welcome submissions with a broad range of perspectives.

EDITORIAL TEAM

The journal has a team of two permanent editors. For each issue, one or two editorial assistants are assigned; these are students on or alumni from the Bachelor programme in Human Rights Studies.

EDITORIAL POLICY

Provocatio is an open access journal, available free of charge online. Customary copyrights restrictions apply. In addition to research articles (some of which are revised student essays and theses) the journal publishes reviews of new academic literature, essays and reflections. *Provocatio* accepts texts in Swedish, English, Danish, and Norwegian. All submissions are reviewed by the editors. See "Instructions for authors" for further information.

CONTACT INFORMATION

Provocatio

Human Rights Studies

Lund University

P.O. Box 192, SE-221 00 Lund

E-mail: provocatio@mrs.lu.se

Journal web page: <http://journals.lub.lu.se/index.php/prvc/index>

Department web page www.mrs.lu.se

Utvecklingsbegreppets komplexitet

En begreppsanalytisk jämförelse av utvecklingsbegreppets definition och innebörd utifrån Martha C. Nussbaums teoretiska ramverk och FN:s post-2015-rapport

Elin Frisk

Frågan kring vad *utveckling* innebär är ytterst komplex och i den faktiska praktiken tycks frågan inte ha ett självklart svar. Förenta Nationerna, FN, har genom hållbara utvecklingsmål ämnat skapa en bedömningsgrund utefter vilken utveckling kan granskas. Denna bedömningsgrund skapar i förlängningen en problematik då den till viss del hamnar i konflikt med ett mer filosofiskt grundat perspektiv. Utvecklingsbegreppets komplexitet innebär en diskrepans mellan dessa perspektiv vilket bidrar till problem kring vår uppfattning om begreppet *utvecklings* innebörd, omfattning och funktion. Normativa förhållningsätt menar å ena sidan att utvecklig bör fokuseras vid individen medan ett mer praktiskt orienterat förhållningsätt menar att utveckling bör ses som något mer instrumentellt orienterat. I min artikel kommer jag att diskutera detta komplexa förhållande samt begrunda en alternativ definition av utvecklingsbegreppet utifrån Martha C. Nussbaums teoretiska ramverk.

År 2000 enades man inom FN om åtta utvecklingsmål, Millenniemålen, som fram till 2015 skulle verka för en bättre värld utifrån olika aspekter. Då Millenniemålen summerades skapades en ”post-2015” debatt som i förlängningen bidrog till en formulering av 17 nya utvecklingsmål. Post-2015

debatten innebar en utvärdering och vidare kritik av de tidigare målen vilket bidrog till att de nya utvecklingsmålen fick en starkare förankring i mänskliga rättigheter, universellt ansvar och integration.¹

För föreliggande artikel har jag valt att utgå ifrån Martha C. Nussbaums teoretiska ramverk som tar avstamp i ett holistiskt perspektiv med utgångspunkt hos individen. Nussbaums teoretiska ramverk kommer att användas som en lins för att tolka FN:s rapport ”The Road to Dignity by 2030: Ending Poverty, Transforming All Lives and Protecting the Planet”² som i stora drag presenterar debatten rörande utformningen av de nya utvecklingsmålen samt deras innebörd. Utifrån dessa komponenter ämnar jag att svara på frågan huruvida det utifrån Nussbaums teoretiska ramverk går att fastställa en alternativ definition av utvecklingsbegreppet. Denna frågeställning förutsätter också till viss del en undersökning av de likheter och skillnader i begreppsanvändning som går att återfinna i rapporten i relation till det givna teoretiska perspektivet.

Perspektiv, analysgrund och alternativa förhållningsätt

I *Creating Capabilities. The Human Development Approach* och *Women and Human Development. The Capabilities Approach* utgår Nussbaum från en teoretisk grund som fokuserar på förmågor och kapaciteter, något hon definierar som friheter och möjligheter att välja och agera.³ Dessa förmågor

¹ United Nations, 4 december 2014. ”The Road to Dignity by 2030: Ending Poverty, Transforming All Lives and Protecting the Planet”. Synthesis Report of the Secretary-General On the Post-2015 Agenda, A/69/700, s. 9-11.

² United Nations, 4 december 2014. ”The Road to Dignity by 2030: Ending Poverty, Transforming All Lives and Protecting the Planet”. Synthesis Report of the Secretary-General On the Post-2015 Agenda, A/69/700.

³ Nussbaum, Martha C, 2013. *Creating Capabilities, The Human Development Approach*. Cambridge, MA: Harvard University Press s. 29. Nussbaum, Martha C, 2000. *Women and Human Development, The Capabilities Approach*. Cambridge University Press, New York & Nussbaum, Martha C,

formuleras i en lista över centrala kapaciteter och fungerar som ett förslag på vad utveckling bör inbegripa.⁴ Vidare bygger det teoretiska ramverket på tre centrala aspekter – relationen mellan rättigheter och utveckling, det holistiska förhållningsättet gentemot utveckling och rättigheter samt nationellt ansvar för säkerställandet av mänsklig utveckling. Dessa aspekter bör inte ses som instrumentella utan snarare som en grund ur vilket analytiska antaganden härleds. Nussbaums teoretiska perspektiv ger oss således verktyg för att ur en mer normativ aspekt granska utveckling och begreppets innebörd.

Ur ett alternativt perspektiv och som tillägg till Nussbaum menar Ian Roxborough att ett holistiskt förhållningsätt är nödvändigt, men att vi i vår analys av utveckling även måste inkludera ett historiskt perspektiv. Roxborough menar att denna dimension är av vikt för att begreppet ska få en mer praktisk funktion.⁵ Vidare menar teoretiker som John Rawls och Susan Moller Okin att utvecklingsbegreppet samexisterar med andra begrepp vilket skapar en bredd i förståelsen av utvecklingsbegreppet. Rawls fokuserar i sin teori främst på *rättvisa* och menar att samhällets grundläggande strukturer fungerar som grund för rättvisa vilket vidare innefattar samhällets alla delar.⁶ Okin menar i likhet med Nussbaum att individen bör stå i fokus och är till skillnad från Rawls kritisk till samhället som garant för rättvisa då detta innebär en begränsning av vår individuella, sociala utveckling.⁷

Artikeln analysgrund utgörs av Nussbaums teoretiska perspektiv tillsammans med de alternativa förhållningsätten samt av Sally Haslangers version av begreppsanalys. I ”Gender and Race: (What) Are They?(What) Do

2000. *Women and Human Development. The Capabilities Approach*.
Cambridge University Press, New York

⁴ Nussbaum 2013, s. 41-42.

⁵ Ian Roxborough, ”Modernization Theory Revisited” i *Comparative Studies in Society and History*, Vol. 30, No.4. s. 753-754.

⁶ Rawls, John, 1993. *A Theory of Justice*. Oxford Univ. Press, Oxford, s. 187.

⁷ Okin, Susan Moller, ”Gender, Justice and Gender: An Unfinished Debate” i *Fordham Law Review*, Volume 72 Issue 5, 2004, s. 1539.

We Want Them To Be?”⁸ presenterar Haslanger tre strategier för analys av begrepp – konceptuell, deskriptiv och analytisk. Den konceptuella strategin liknas vid den klassiska synen på begrepp och syftar till att finna en vedertagen definition utifrån vår uppfattning av begreppets innebörd. Denna strategi kan också omfatta ett ifrågasättande av vad *vår* definition innebär vilket skapar en ytterligare dimension.⁹ Den deskriptiva strategin fokuserar till skillnad från den konceptuella strategin inte på en specifik definition utan syftar till att ringa in den sfär inom vilket begreppet existerar. Genom att undersöka begreppets faktiska verklighet som fenomen skapas en bredare förståelse som ligger till grund för vidare analys.¹⁰ Till skillnad från de tidigare nämnda strategierna syftar den analytiska metoden till att frångå en gängse uppfattning av begreppet vilket innebär större tonvikt vid *innebörden* av begreppet. Strategin är baserad på tolkning och är därför ofta individuell och beroende av vad skildraren själv vill använda begreppet *till* och *som*. Haslanger lägger i denna metod tyngd vid en alternativ definition fri från de tongivande tolkningar som syns i samhället.¹¹

I relation till FNs praktiska förhållningssätt till utveckling fungerar Nussbaums och Haslangers analytiska strategi som alternativa. Trots liknande utgångspunkt tycks perspektiven skiljas åt, något som även är avgörande för den slutgiltiga uppfattningen kring utvecklingsbegreppets innebörd och definition.

⁸ Haslanger, Sally, 2000. ”Gender and race; What are they? What do we want them to be?” *Noûs*, vol. 34, nr. 1.

⁹ Okin Moller, Susan, ”Gender, Justice and Gender: An Unfinished Debate” i *Fordham Law Review*, Volume 72 Issue 5, 2004, s. 1539, 1546-1547.

¹⁰ Bergström, Göran & Boréus, Kristina (red.), 2000. *Textens mening och makt; metodbok i samhällsvetenskaplig text-och diskursanalys*, Lund: Studentlitteratur, s. 33.

¹¹ Bergström & Boréus, 2000, s. 33.

En konkret definition av utvecklingsbegreppet?

I FN:s rapport rörande de hållbara utvecklingsmålen föreligger en problematik kring avsaknaden av en faktisk definition av utvecklingsbegreppets innebörd. I resonemanget kring en ny utvecklingsagenda presenteras följande:

Because human dignity and planetary sustainability cannot be reduced to a simple formula, because their constituent elements are so interdependent, and because sustainable development is a complex phenomenon, the proposal by the Open Working Group of such a far-reaching set of goals and targets is to be welcomed as a remarkable step forward in the international community's quest for effective solutions to an increasingly complex global agenda.¹²

Till skillnad från Nussbaums holistiska åskådning av utvecklingsbegreppet kan vi se hur FN presenterar ett mer separat förhållningssätt och menar att begreppets beståndsdelar är för komplexa för att ses i en helhet. Avsaknaden av ett övergripande förhållningssätt problematiserar möjligheterna att definiera den grund utifrån vilken utvecklingsbegreppet sedan i praktiken används. Trots att FN tydligt understryker utvecklingsbegreppets komplexitet presenterar de vidare 17 centrala utvecklingsmål, vilka alla säger något om den syn som genomsyrar diskussionen. Då en definition inte är direkt uttalad grundas analysen i de synliga faktorer som säger något om hur utveckling *används* i rapporten. En tydlig sådan faktor presenteras inledningsvis:

Young people will be the torch bearers of the next sustainable development agenda through 2030. We must ensure that this transition, while protecting the planet, leaves no one behind. We have a shared responsibility to embark on a path to inclusive and shared

¹² United Nations, 4 december 2014. "The Road to Dignity by 2030: Ending Poverty, Transforming All Lives and Protecting the Planet". Synthesis Report of the Secretary-General On the Post-2015 Agenda, A/69/700, s.17.

prosperity in a peaceful and resilient world where human rights and the rule of law are upheld.¹³

Utveckling får här en innebörd i förhållande till mänskliga rättigheter och betydelsen kring upprätthållandet av dessa. Det går även att se hur begreppet sätts i relation till gemensamt ansvar. Utifrån detta kan två tydliga riktningar av utvecklingsbegreppets innebörd fastställas – mänskliga rättigheter och gemensamt ansvar för upprätthållandet av hållbar utveckling. Ur det teoretiska perspektivet är denna avgränsning delvis fördelaktig då en betydelsefull koppling till mänskliga rättigheter presenteras vilket är en central del av Nussbaums syn på utvecklingsbegreppet. Å andra sidan uppvisar FN en mer instrumentell relation mellan utveckling och mänskliga rättigheter. Genom att se mänskliga rättigheter som grundläggande för utveckling och samtidigt understryka värdet av gemensamt ansvar får definitionen i sig inte ett värde utan definieras utifrån de resultat de bär med sig i form av utvecklingsmålen och målens framgångar.

Till skillnad från FN är Nussbaum till viss del mer precis i sin definition av utveckling och vad begreppet inbegriper. Genom att definiera förmågor som en frihet och möjlighet att agera, och sedan placera in dessa i en teori kring grundläggande kapaciteter och värden blir det tydligt vilken grund argumenten utgår ifrån. Då FN i sin rapport inte tydligt definierar vad utvecklingsbegreppet inbegriper försvåras även förståelsen för vilken grund de utgår ifrån. Samtidigt kan vi se hur FN argumenterar för att begreppet är för komplext för en definition, vilket i sin tur kan fungera som en ytterligare praktisk dimension. Som tidigare diskuterats tvingar avsaknaden av en tydlig definition läsaren att utgå ifrån vad som presenteras i form av utvecklingsmålen och vad dessa omfattar. Utifrån ett konceptuellt perspektiv kan vi alltså härleda en så pass tydligt definition att den kan kallas vedertagen och allmänt omfattande. De försök till definition som presenterats är

¹³ United Nations, 2014. "The Road to Dignity" s. 3.

beroende av utvecklingsbegreppets *användning* som till viss del är talande för vad FN anser utveckling innebära. Å andra sidan kan vi inte uteslutande se denna definition som grund för diskussion utan bör behålla en öppenhet för en möjlig omtolkning.

För att återkoppla till diskussionen kring en möjlig vedertagen definition kan vi se två tydliga aspekter utifrån vilket FN tar stöd i sin användning av utveckling – mänskliga rättigheter och gemensamt ansvar. Utveckling kan möjligtvis ses som vårt gemensamma ansvar att upprätthålla mänskliga rättigheter och på så vis även säkerställa mänsklig utveckling. Denna definition är i enlighet med Nussbaums teoretiska förhållningssätt men trots likheter i utgångspunkt finns det en diskrepans mellan Nussbaums kapacitetsteori, som anses vara grundläggande för mänsklig utveckling, och FN:s utvecklingsmål som ett verktyg för utveckling. Nussbaum använder sig i sitt teoretiska ramverk av en mer normativ infallsvinkel utan konkreta direktiv och trots att hon tydligt presenterar sina teoretiska utgångspunkter saknas till viss del en diskussion kring en praktisk användning. I FN:s fall skulle vi kunna tala om en motsats. Till skillnad från Nussbaum presenterar FN en mer vag och öppen definition av vad utveckling som begrepp innebär. Vidare understryker de tydligt på vilket sätt utveckling bör uttryckas i form av utvecklingsmålen och ser till skillnad från Nussbaum utveckling som deskriptivt. Detta skapar i sin tur en tydlig åtskillnad i praktisk användning.

Utvecklingsbegreppets olika aspekter

Genom att definiera 17 centrala utvecklingsmål ämnar FN skapa en inramning av utvecklingsbegreppet och genom detta även vilka begrepp som är relevanta för att förstå utvecklingsbegreppet. De begrepp som FN kopplar till utveckling är *gemensamt ansvar*, *jämlikhet*, och *rättvisa*.¹⁴ Med hjälp av dessa begrepp kan vi ur ett bredare perspektiv diskutera utvecklingsbegreppets innebörd men också förflytta begreppet närmare en praktisk användning.

¹⁴ United Nations, 2014. "The Road to Dignity" s. 18.

FN formulerar i utvecklingsmål 16 *rättvisa* i form av ”Promote peaceful and inclusive societies for sustainable development, provide access to justice for all and build effective, accountable and inclusive institutions at all levels”.¹⁵ Då Nussbaum i sin teori inte använder sig av rättvisa som ett centralt begrepp fungerar Rawls teori kring rättvisa som ett komplement eller ett alternativt teoretiskt förhållningsätt. I relation till den definition som tidigare diskuterats i form av utveckling som vårt gemensamma ansvar att upprätthålla mänskliga rättigheter och mänsklig säkerhet kan vi se hur utveckling kopplas samman med rättvisa i form av *ansvar*. Det gemensamma ansvaret att upprätthålla ett fungerade samhälle är grundläggande för rättvisa och utveckling. Det är utifrån detta antagande möjligt att argumentera för att rättvisa är ett nödvändigt begrepp för att förstå bredden av utvecklingsbegreppet. I relation till Nussbaum kan vi se hur sammanlänkningen mellan rättvisa och utveckling är av vikt för det holistiska förhållningsätt som förespråkas. Genom att sammanlänka begreppen skapas en bredare förståelse som enligt Nussbaum är viktig för en fortsatt mänsklig utveckling men också för utvecklingsbegreppet i stort.

Jämlikhet och arbetet mot bristande jämlikhet är i likhet med FN centralt för Nussbaums syn på utveckling. Trots att Nussbaum ser jämlikhet som ett centralt begrepp för att förstå utveckling, och här är enig med FN, är det av vikt att granska relationen mellan jämlikhet och utveckling utifrån ytterligare perspektiv. Till skillnad från Nussbaum och FN anser Okin att jämlikhet i form av kön skulle kunna vara en begränsning i utvecklingsarbetet. Denna aspekt är viktig då vi talar om en möjlig vidgning av utvecklingsbegreppet då åtskilliga infallsvinklar är direkt nödvändigt.

I likhet med FN går det att återfinna rättvisa, gemensamt ansvar och jämlikhet i Nussbaums teoretiska ramverk och de alternativa teoretiker som sammankopplas med teorin. Kopplingen mellan de centrala begreppen bör utifrån teorin ses och granskas utifrån ett holistiskt förhållningsätt då utvecklingsbegreppet i sig är för komplext för att låta sig fångas i en definition

¹⁵ United Nations, 2014. ”The Road to Dignity”, s. 18.

och därav gynnas av en bredare förståelse. I enlighet med Nussbaums lista över centrala förmågor måste vi se alla begrepp för att förstå helheten. Nussbaums holistiska förhållningsätt bidrar till en mer normativ infallsvinkel vilket till viss del motsätter sig FNs utvecklingsmål som är utformade för att vara praktiskt gångbara. Denna åtskillnad i praktisk användning är central för hur de *analytiskt* skiljer sig åt.

Utvecklingsbegreppets funktion och användning

Nussbaum baserar sin teori kring idén att alla människor har rätt till ett drägligt och fullständigt liv. Denna grundläggande idé återfinns även hos FN då de grundar sina utvecklingsmål i mänskliga rättigheter. Genom detta kan vi återigen se hur de båda har liknande utgångspunkt vad gäller utvecklingsbegreppet, men som tidigare lyfts skiljer de sig åt i praktisk användning.

För att tydligare förstå skillnaden mellan de båda perspektiven måste Nussbaums alternativa förhållningssätt granskas. En alternativ definition utifrån Nussbaums teoretiska perspektiv utmanar den definition som tidigare presenterats som *konceptuell*. Utvecklingsbegreppet ur FNs perspektiv grundas, som tidigare nämnts, i *ansvar* och *mänskliga rättigheter* vilket även återfinns hos Nussbaum. Enligt Nussbaum är mänskliga rättigheter som fenomen grundläggande för utveckling men innebär å andra sidan även en komplexitet. Denna komplexitet medför att vi inte direkt kan förena kapaciteter i betydelsen förmågor och mänskliga rättigheter. För att göra detta måste vi ha förståelse för kombinerade förmågor vilket Nussbaum understryker genom att säga:

In some areas, I would argue that the best way of thinking about rights is to see them as *combined capabilities*. The right to political participation, the right to religious free exercise, the right of free speech – these and others are all best thought of as capacities to function. In

other words, to secure rights to citizens in these areas is to put them in a position of combined capability to function in that area.¹⁶

Dessa kombinerade förmågor går att koppla samman med den holistiska aspekt som är grundläggande för Nussbaums alternativa begreppsanvändning. Genom att se kombinerade förmågor i relation till mänskliga rättigheter får vi en tydligare uppfattning av Nussbaums utgångspunkt. Som vi tidigare konstaterat enas FN och Nussbaum i tanken kring mänskliga rättigheter men vi kan nu än mer se hur de skiljer sig åt i användning. FN anser att mänskliga rättigheter som fenomen är grundläggande för utvecklingsmålen som i sin tur bör ses åtskilda. Nussbaum menar att mänskliga rättigheter har en tydlig koppling till kombinerade förmågor vilka i sin tur är helt beroende av ett holistiskt förhållningsätt.

Med bakgrund av vad som tidigare diskuterats kan det konstateras att Nussbaums främst utgår från utveckling som ett normativt begrepp. Genom att placera individen i centrum menar Nussbaum att utvecklingsbegrepp får den innebörd som krävs för att vi praktiskt ska kunna använda det. Utvecklingsbegreppets innebörd grundar sig med andra ord hos individen, verkar för individen och vidare för att skapa ett enhetligt samhälle inom vilket individens mänskliga utveckling är centralt. FN ser å andra sidan utveckling ur ett instrumentellt perspektiv och menar att säkerställandet av mänsklig utveckling sker på systemnivå och inte hos individen. Utvecklingsbegreppet är i sig svårdefinierat vilket problematiserar begreppets praktiska funktioner. I fallet FN v. Nussbaum kan vi se hur de olika förhållningssätten till viss del fungerar kompletterande. Nussbaum saknar till stor del praktisk förankring vilket innebär att hennes teori och syn på utveckling snarare fungerar som en idé än en vedertagen definition. Nussbaums förhållningssätt blir med andra ord svårt att, i praktisk mening, använda som ett redskap med vars hjälp vi definierar utvecklingsbegreppet. Å andra sidan bör hennes holistiska,

¹⁶ Nussbaum, 2000, s. 98.

välgrundade innebörd tas i beaktning då utvecklingsbegreppets innebörd formuleras och vidare i praktiken används. Nussbaums normativa inslag bidrar till en bredare, alternativ förståelse av vad utveckling kan innebära samt för hur utvecklingsbegreppets beståndsdelar är beroende av varandra. Genom att synliggöra skiljelinjen mellan teori och praktik skapas möjligheter för ett mer omfattande arbete. Nussbaums syn på utvecklingsbegreppet bör på så vis inte förstås som en dogm utan snarare som en idé. Nussbaums förhållningssätt till utvecklingsbegreppet bör alltså inte ses ur ett praktiskt perspektiv utan snarare som ett teoretiskt paradigm. För att utvecklingsbegreppet ska få en bredare och mer inkluderande innebörd är det av vikt att vi väger in alternativa aspekter, däribland Nussbaums bidrag.

Utvecklingsbegreppets slutgiltiga definition?

Med bakgrund av vad som diskuterats kan jag konstatera att en möjlig definition av utvecklingsbegreppet inte kan presenteras som statisk utan är direkt beroende av kontext och praktiskt användning. Tanken kring att utveckling som begrepp inte, i praktisk mening, ska gå att definiera problematiserar arbetet för de som söker ett alternativt förhållningssätt. Samtidigt innebär denna problematik att arbetet ständigt fortgår och utvecklas, vilket i sin tur bör ses som något positivt. Med andra ord går det att argumentera för att utvecklingsbegreppet kan bli bredare – men inte fullständigt. För att utvecklingsarbetet ska fortsätta i en positiv riktning krävs reflektioner kring skiljelinjen mellan teori och praktik. Genom en ökad förståelse kring korrelationen mellan dessa två gynnas utvecklingsarbetet och på så vis även utvecklingsbegreppet. Trots en skiljelinje mellan en normativ utvecklingsidé i Nussbaums fall och ett mer verklighetsförankrat utvecklingsarbete i FN:s fall finns det styrkor hos de båda som skulle gynna den andra.

Som svar på frågeställningen huruvida det utifrån Nussbaums teoretiska ramverk går att fastställa en alternativ definition menar jag att en sådan inte går att fastslå. Det teoretiska perspektivet kan i nuläget endast ge oss *förståelse*

kring begreppet, vilket också är nödvändigt för en alternativ definition, men inte tillräckligt för att fastslå en sådan.

Med bakgrund av de resultat som presenterats i undersökningen ställer jag mig till viss del kritisk till urvattningen av utvecklingsbegreppet. Som nämnts kan en tydlig innebörd inte konstateras då utvecklingsbegreppet ständigt måste placeras i en specifik kontext och praktisk funktion. Fördelarna med detta är för mig tydliga men det vore ändå önskvärt med en konkret grund att utgå ifrån. Utvecklingsarbetet är en del av en moderniseringsprocess vilket innebär att förändring ständigt pågår. Utvecklingsbegreppet i sig förändras på så vis också ständigt och ovissheten kring hur begreppet kommer se ut i framtiden är inget vi kan förutspå idag. Vad vi dock vet är att vår värld ständigt förändras, nya utmaningar väntar ständigt och kravet på gemensamt ansvar ökar. Med andra ord: vi bär alla ansvar för hur utvecklingen kommer att se ut.

Referenser

- Bergström, Göran & Boréus, Kristina (red.), 2000. *Textens mening och makt; metodbok i samhällsvetenskaplig text-och diskursanalys*. Lund: Studentlitteratur.
- Haslanger, Sally, 2000. "Gender and race; What are they? What do we want them to be?" *Noûs*, vol. 34, nr. 1.
- Nussbaum, Martha C, 2000. *Women and Human Development. The Capabilities Approach*. Cambridge University Press, New York
- Nussbaum, Martha C, 2013. *Creating Capabilities, The Human Development Approach*. Cambridge, MA: Harvard University Press
- Okin, Susan Moller, "Gender, Justice and Gender: An Unfinished Debate" i *Fordham Law Review*, Volume 72 Issue 5, 2004.
- Rawls, John, 1993. *A Theory of Justice*. Oxford Univ. Press, Oxford.
- Roxborough, Ian, "Modernization Theory Revisited" i *Comparative Studies in Society and History*, Vol. 30, No. 4
- United Nations, 4 december 2014. "The Road to Dignity by 2030: Ending Poverty, Transforming All Lives and Protecting the Planet". Synthesis Report of the Secretary-General On the Post-2015 Agenda, A/69/700